

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

י.

עין משפט
גר מצוה

פא א מיי פ"ח מהל'
מקי ממונ הלכה א
סמג עשין טו:
צ ב מיי פ"ח שם הלכה
ז:
צא ג ד מיי פ"ח שם הלכה יב
סמג עשין סח טור
ש"ע ח"מ ס' מי סעיף
טו:
צב ה מיי פ"ד שם הלכה
ז סמג עשין שם
טו ש"ע ח"מ ס' שני סעיף
טו:
צג ו מיי פ"ו מהלכות
חובל ומזיק ה' די
ועיין צ"מ מ"ש פ"ה סמג
עשין טו טור ש"ע ח"מ ס'
ש"ע סעיף ז:

גלוין הש"ס

גב' לאתויי בליב. עי'
לעיל ה ע"ב מוס' ד"ה כי
שמים: תוס' ד"ה שהשור
בו וא"ת ל"ל. עי' משנת
ח"ס ס' קלו: בא"ד ואי
משום וכו'. עי' וזמ"ס דף
ע"ב ע"ב מוס' ד"ה
ועטרס:

א) לקמן מג: [ע"ש],
ב) ונעיל ה: וש"נ,
ג) ונסבה נד. וש"נ,
ד) לקמן נא. [מוספתא פ"ו
ע"ש], ט) [שמות כב],
ו) [שמות כב], ז) כ"ל
צפ"ק, ח) עי' מוס' וזמ"ס
ע"א: ד"ה ועטרסיה ומוס'
נדה נה. ד"ה שמה ומוספת
ערכין ה. ד"ה [נפשות],
ט) עי' לע"ב, י) עי'
מהרש"א,

רבינו הגנאל

חומר בשור מבאש כו', עד
מסור לחרש שוטה וקטן
חייב מה שאין כן באש.
חומר באש שהאש מועדת
מתחילתה מה שאין כן
בשור. חומר בבכור מבאש
שהבכור תחלת עשייתו
לנוק ומסור לחרש שוטה
וקטן חייב. מה שאין כן
באש. חומר באש שדרכה
לילך ולהזיק ומועד לזולל
בין ובר הראוי לה בכון
עצים וכירוצא בהן, ובין
דבר שאין ראוי לה, כגון
כלים וכירוצא בהן, מה
שאיין כן בבכור. וסומא
כרובן דפטרין בגוקי ללים
בכור. והיא דלא תני
שהשור חייב בו את
הכלים מה שאין כן בבכור,
שירדה כמו ששירי הטמון
שחייב בו השור מה שאין
כן בבכור. והוה מפורש
בפרק הבטוח צ"ל לידה,
משנה המדליק את הגדיש
והיו בו כלים ר' יהודה
אומ' ישלם כל מה
שבתוכו, וחכמי' אומרי'
אינו משלם אלא גדיש
ושלחטין כו'. ושירי נמי
חומר בשור שחייב בו
שור פסולי המוקדשין מה
שאיין כן בבכור. ועיקר נמי
שור שנתן את הפרה
גדוסי' התם שור פסול
המוקדשין אדם ושור
חייבין וכו' פטור, מאי
טעמ' קרא והמת יהיה
לו, במי שהמיתה שלו,
יצא זה שאין המיתה שלו.
הני הוו שוירא, אבל דש
בנירו לא הוי שוירא
דשמעין ליה מרקתי
ודרכו לילך ולהזיק.
ודברין פשוטין הן, ולא
הוצרכו לתכנס בניושים
קצרה אלא להיתם נוחין
לעמוד בהן המפורש
להיתם בירו כללות. פסי'
הכשרתי במקצת נזיק
חבתי בתשלומי נזיק כו'.
חזי הכשרתי מקצת נזיק,
חבתי בתשלומי נזיק
הכשר כל נזיק. פ"י היה
הבכור חפזי' ט' טפחי' ובא
הרוספתי לו טפח,
תחייבתי לשלם נזיק אילו
אני חפזתי הבכור כו'.
וזה כיצד זה חפר בור ט'
כו', ודלא כו' דהניא
החופר בור ט' טפחי' ובא
אחר והשלימו לי טפחי'
האחרון חייב. ר' אומי'
אחר אחרון למיתה אחר
שבין לנזיקין, ואוקמה ר'
פפא למיתה ודבריה הכל.
פ"י מרבה בחבילות, מרבה
חבילי' עצים לחזק
הדליקה.

מה שאין כן באש. אש לא חייב זה שריפת אדם שהיה לו לזכות
ואם כפות הוא המזעיר חייב מיתה וקס ליה זרעה מיניה
דמפרש לקמן צפ"ק הכונס לאן לדיי (דף קא): וזין שאין ראוי.
לקמן מפרש לה. כל שור דקמני הכא צקין קמיידי ולא צנן ורגל:

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חומר בשור מבאש. הא ללא תני שהשור צ"ח משום דהוי בכלל
מסור לחש"ו דזהכי תלי טעמא דפטור באש:
שייך שמוין. דפטור באש ושור וכו' חייב ופ"ה כגון צעט שור
צחק מלא כלים ושצנן וכן אש נפל בצבור שק מלא תבואה
חייב ולא דק דכל מיילי ללאו צעלי
חיים ממעטיס מחמור דבור כמו
כלים כדלמך (צ"ק) בפרק הפרה (דף מ"ח):
גבי נפל לבור והבאיש מימיו לאחר
נפילה שהוא פטור משום דהוי שור
צור ומיס כלים:

ליחכה נירו וסכסכה אבניו.
גבי דש צנירו פריש"י
משא"כ צבור דלא שייך ציה חזק
קרקע משמע דפ"ה רואה לפרש כן
משא"כ צבור דלא שייך ציה חזק
ניר ואבניס וקשה לפ"י דאם כן היה
יכול להזכיר כמה חזקות שהאש
עושה דצבר הקבוע ששורף צימו
ושאר דברים הקבועין אלא י"ל
ליחכה נירו דחייב אף על פי שאין
רגילות שזיק אש ניר ואבניס כלל
מה שאין כן צבור דפחות מ' פטור
ממיתה כיון דלא רגילות להמת
צפחות מ':

שהשור חייב בו פסול

המוקדשין מה שאין
כך בבכור. כדדרשין מוהמת יהיה לו
מי שהמת שלו ופ"ח למה לי שור ולא
אדם טיפוק ליה מוהמת יהיה לו מי
שהמת שלו דפטורין שור פסולי
המוקדשין (ס' דלמ אסור צהנאל
דרשין גזירה שיה שם שם מעגלה
ערופה צפ"ק אין מעמידין (ע"ב כ"ט):
והי משום שהשור מותר כדלמרינן
צפ"ק דערבין (דף ז') ה"ג שער
שור פסולי המוקדשין מותר כדלמרינן
צצכרות פ"ג (דף כה). ואפילו הכי
כיון שעיקרו אסור תשבי אין המת
שלו וי"ל דוהמת יהיה לו משמע
צשור ולא ממעטי מיניה אדם תדע
מדפריין צפ"ק הפרה (לקמן כ"ג): ואיפוך
אלא פירוש והמת יהיה לו דשור
נדרוש למי שהמת שלו והיכי מצי
למימר הכי והא צשור משלם כופר
ואע"פ שאין המת שלו אלא על
כחך לא חיישין צהכי דפרישית
דאשור קאי ובלאו הכי לא קשיא מידי
למאי דפרישית לעיל דשור ולא אדם
איצטרין לעד ולנכרי הקניו לישראל
שנפל לבור דההוא שרי צהנאל:
אחרון חייב. גם חזקין ולאשון
פטור מכולם וצפ"ק הפרה
(לקמן נ"א). מפרש טעם דכתיב כי יכרה
אחד ולא שנים לחיובי צתרא אחי ולא
קמא דלמך קרא והמת יהיה לו ההוא
דקא עבד שיעור מיתה:
ותו ליבא. וא"ת נהי נמי דאיכא
טובא אטו כי רובלא ליתשיב
ולזיל וי"ל משום דדחיק לזקמני מתני'
דלא כרבי או כרז פפא ולמיתה והיה
יכול להעמיד צניוקין וא"ת ולזקמני
כגון שלא היה צו הבל למיתה ולא

חומר בשור מבאש חומר בשור מבאש חומר
בשור מבאש שהשור משלם כופר וחייב
בשליש של עבד נגמר דינו אסור בהנאה
מסרו לחרש שוטה וקטן חייב מה שאין
כן באש חומר באש מבשור שהאש מועדת
מתחילתה מה שאין כן בשור חומר באש
מבכור וחומר בכור מבאש חומר בכור
מבאש שתחילת עשייתו לנוק מסרו לחרש
שוטה וקטן חייב משא"כ באש (חומר
באש מבכור שהאש דרכה לילך ולהזיק
ומועדת לאכול בין דבר הראוי לה ובין
דבר שאינו ראוי לה מה שאין כן בבכור
וליתני חומר בשור מבכור שהשור חייב
בו את הכלים מה שאין כן בבכור הא מני
ר' יהודה היא דמחייב על נזקי כלים בבכור
אי רבי יהודה אימא סיפא חומר באש מבכור
שהאש דרכה לילך ולהזיק ומועד לאכול בין
דבר הראוי לה ובין דבר שאינו ראוי לה מה
שאיין כן בבכור דבר הראוי לה מאי יניהו
עצים דבר שאין ראוי לה מאי יניהו כלים
מה שאין כן בבכור אי ר' יהודה היא אמרת
מחייב היה ר' יהודה על נזקי כלים בבכור
אלא לעולם רבנן היא (ותנא ושייר מאי
שייר דהאי שייר שייר טמון איבעית אימא
לעולם ר' יהודה ודבר שאין ראוי לה לאו
לאתויי כלים אלא לאתויי ליחכה נירו
וסכסכה אבניו מתקיף לה רב אשי ליתני
חומר בשור מבכור שהשור חייב בו שור
פסולי המוקדשין ז"ב שאין כן בבכור אי
אמרת בשלמא רבנן היא אידי דשייר חך
שייר נמי חך אלא אי אמרת ר' יהודה מאי
שייר דהאי שייר שייר דש בנירו אי משום
דש בנירו לאו שוירא הוא דהתנא שכן דרכו
לילך ולהזיק: הכשרתי במקצת נזיק: תנו
רבנן הכשרתי מקצת נזיק חבתי בתשלומי
נזיק כהכשר כל נזיק וכו' יחופר בור
תשעה ובא אחר והשלימו לעשרה האחרון
חייב יודלא כרבי דתניא החופר בור תשעה
ובא אחר והשלימו לעשרה אחרון חייב
רבי אומר אחר אחרון למיתה אחר שניהם
לזוקין רב פפא אמר למיתה ודברי הכל
איכא דאמרי לימא דלא כרבי אמר רב
פפא למיתה ודברי הכל מתקיף לה רבי
זירא ותו ליבא והא איכא מסר שורו לחמשה
בני אדם ופשע בו אחד מהן והזיק חייב היכי
דמי אילימא דבלאו איהו לא הוה מיגמר
פשיטא דאיהו קעביד אלא דבלאו איהו
נמי מיגמר מאי קעביד מתקיף לה רב ששת
והא איכא מרבה בחבילה היכי דמי
אי

הבל לניזוקין שהיה רוחבו יתר על עומקו וזא אחר וסייד וכייד דמודה רבי דהאחרון חייב צין למיתה חייב צין לניזוקין כדלמך רבי פפא
צפרק הפרה (לקמן דף ק"א). וי"ל דאין זה מקצת נזיק דאחרון עבד הכל:

בגון פפא בר אבא. מפרש רש"ס דנקט פפא בר אבא לפי שלקחת צני אדם הוא שאול לכל הצא מאלויו לישב עליה כי סתם
ספסל עשוי לכך והיו כמתה מתמת מלאכה אצל פפא בר אבא שהוא משונה וכד משאר צני אדם סתמא אין שאול לו ולפי
ז"ל כגון פפא בר אבא אכולהו קאי מדקאמר צצקמך דל"ל אי לאו את הוה יתיבין פורתא וקיימין משמע דאם היה נשבר היו חייבין
ומיהו לפי המסקנא דמשני דזהדי דקסמך עלייהו אין כריך לפרש (דחייב אלא אחרון בלבד ומתוך כך פטר ארבעה צני אדם שישבו
על ספסל אחד של אלמנה ושצרוהו והר"ר עוראל חייב לשלם ור"ת מפרש דנקט פפא בר אבא משום דקאמר צצקמך דכחו
נגופו דמי ודוקא פפא בר אבא שהוא אדם כדו ומתוך כדו מונעין לעמוד אצל שאר צני אדם שאין כצדיקין כל כך ואין סמיכתן
מעבכ מלעמוד אינהו נמי פשעו שלא עמדו וכו' חייבין ולפי זה כריך לומר דרב פפא עצמו צא למתך מה שהקשה ותו ליבא:
מאי